

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Центр «Нова Європа»
Київ

ГРОМАДСЬКА ДУМКА В НІМЕЧЧИНІ, ФРАНЦІЇ, ІТАЛІЇ, НІДЕРЛАНДАХ І США

**ЯК ЦІ КРАЇНИ ПІДТРИМУЮТЬ
УКРАЇНУ ТА ЇЇ ПРАГНЕННЯ
СТАТИ ЧЛЕНОМ НАТО?**

Лео Літра

Травень, 2023

ГРОМАДСЬКА ДУМКА В НІМЕЧЧИНІ, ФРАНЦІЇ, ІТАЛІЇ, НІДЕРЛАНДАХ І США

ЯК ЦІ КРАЇНИ ПІДТРИМУЮТЬ УКРАЇНУ
ТА ЇЇ ПРАГНЕННЯ СТАТИ ЧЛЕНОМ НАТО?

Лео Літра,
Старший аналітик Центру
«Нова Європа»

Травень, 2023

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Центр «Нова Європа»
Київ

Опитування й аналіз підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Матеріал відображає позицію автора і не обов'язково збігається з позицією Міжнародного фонду «Відродження».

ЗМІСТ

- 3** Методологія
- 4** Вступ та основні висновки
- 6** Запитання
- 7** Аналіз

МЕТОДОЛОГІЯ

Опитування проводилося у Франції, Німеччині, Італії, Нідерландах і США компанією Kantar на замовлення Центру «Нова Європа». Загалом на три запитання відповіли 5256 респондентів віком від 18 до 64 років. Респонденти представляють свої країни пропорційно відповідно до статі, віку та регіону. Усі відповіді було отримано під час опитування в Інтернеті 27 квітня — 2 травня 2023 року. Враховуючи більшу, ніж зазвичай, кількість людей, які не знали, який варіант обрати, ми зосередилися переважно на відповідях респондентів, які визначилися зі своїм ставленням до тієї чи іншої опції.

 Франція

 Німеччина

 Італія

 Нідерланди

 США

5256

18

...

64

27 квітня — 2 травня 2023

ВСТУП ТА ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

У демократичних суспільствах громадська думка є однією з ключових складових в процесі ухвалення рішень. Війна Росії проти України змусила Захід переглядати свою політику щодо України та надавати дедалі більшу підтримку для відсічі агресії. Вже більше року повномасштабна війна Росії проти України спонукає нас відповісти не лише на питання, коли війна може закінчитися, але й на те, як забезпечити тривалий мир на десятиліття вперед.

З допомогою цього опитування ми мали на меті вивчити суспільні настрої країн-партнерів щодо того, наскільки довгою і послідовною має бути військова та фінансова підтримка України. А також – визначити рівень підтримки євроатлантичних прагнень України напередодні липневого саміту НАТО у Вільнюсі, та, зрештою, з'ясувати, чи підтримують суспільства Франції, Німеччини, Італії, Нідерландів та США прийняття нових членів до НАТО, якщо йдеться саме про Україну.

Отримані дані можуть допомогти Франції, Німеччині, Італії, Нідерландам та США розробити порядок денний щодо України, який би базувався на кількісних показниках. Цей порядок денний має включати прагнення Києва стати членом НАТО, супротив України російській агресії, а також надання посиленої військової і економічної підтримки. Крім того, опитування надасть змогу Україні краще відчувати настрої в суспільствах досліджуваних країн станом на травень 2023-го року і відповідно скоригувати свою політику.

На перший погляд, це опитування показує, що Україна користується суттєвою суспільною підтримкою у всіх країнах, охоплених цим дослідженням. Водночас у деяких державах громадська думка збігається з українськими очікуваннями навіть більшою мірою. Можна умовно поділити ці країни на три групи: США та Франція, які найбільше підтримують Україну, Нідерланди близькі до лідерів, хоча й мають незначні відмінності, а також Німеччина й Італія, в публічному дискурсі яких все ще простежуються проросійські наративи.

Незважаючи на різні рівні підтримки у кожній з п'яти країн, більшість опитаних висловила бажання, аби їхні лідери продовжували надавати допомогу Україні доти, доки вона не відновить контроль над всіма територіями, включно з Кримом. Той факт, що багато респондентів хотіли б бачити Путіна на лаві підсудних, може ускладнити завдання тим лідерам опитаних країн, які б відважилися змушувати Україну до переговорів із Путіним у майбутньому.

Попри позитивну тенденцію щодо підтримки України, відчувається й певна суспільна втома, особливо в Німеччині та США, де відсоток громадян, котрі б бажали припинити військову та фінансову підтримку України, є значно більшим, ніж в інших державах, охоплених цим опитуванням. Але це також відображає існуючий публічний дискурс деяких політичних сил, які користуються високим рівнем суспільної популярності, але водночас ставлять питання у доцільності подальшої підтримки України навіть на нинішньому рівні – так звана «гучна меншість» (*vocal minority*).

Водночас у кожній країні можна побачити значну підтримку тривалого миру в Україні. Зміна режиму в Росії – саме такий розвиток подій, на думку респондентів, здатний забезпечити тривалий мир в Україні. Це може свідчити, зокрема, про те, що іноземці вважають Путіна ключовою фігурою, відповідальною за продовження агресії проти України; на цьому тлі громадяни за кордоном можуть неоднозначно сприймати заклики своїх лідерів сісти за стіл переговорів із людиною, яка не зацікавлена в мирі і дипломатичному врегулюванні.

Респонденти всіх 5-и країн хотіли б, аби Україну запросили до НАТО під час саміту Альянсу у Вільнюсі. Ця підтримка варіюється від 50% до 70% залежно від країни; при цьому частина опитаних вважає, що процес вступу має розпочатись у Вільнюсі уже зараз, попри війну, ще певна частина хотіла б, щоб Україну запросили до НАТО на Вільнюському саміті, але щоб фактичний вступ відбувся вже після війни.

ЗАПИТАННЯ

Запитання 1

ЯК ДОВГО ВАША КРАЇНА МАЄ ПРОДОВЖУВАТИ ПІДТРИМУВАТИ УКРАЇНУ У ВІЙСЬКОВОМУ ТА ФІНАНСОВОМУ ПЛАНАХ?

- a) Допоки Україна не поверне всі втрачені території, і Володимир Путін не опиниться в Міжнародному кримінальному суді в Гаазі.
- b) Поки Україна не відновить контроль над усіма територіями (включно з Кримом).
- c) Поки Україна не відновить контроль над територіями, які були окуповані після 24 лютого 2022 року, решта територій має залишатися під контролем Росії.
- d) Маємо припинити підтримувати Україну.
- e) Не знаю / не хочу говорити.

Запитання 2

ЯК, НА ВАШУ ДУМКУ, БУДЕ ВІДНОВЛЕНО ТРИВАЛИЙ МИР В УКРАЇНІ? (МОЖНА ОБРАТИ КІЛЬКА ОПЦІЙ)

- a) Поразка Росії на полі бою.
- b) Членство України в НАТО.
- c) Надання двосторонніх безпекових гарантій України (зобов'язання певних країн НАТО захищати Україну).
- d) Здача Росії частини вже окупованих українських територій.
- e) Зміна режиму в Росії.
- f) Мир не буде відновлено.
- g) Не знаю / не хочу говорити.

Запитання 3

У ЛИПНІ ЦЬОГО РОКУ У ВІЛЬНЮСІ ВІДБУДЕТЬСЯ САМІТ НАТО. З ЦЬОГО ПРИВОДУ УКРАЇНА ОЧІКУЄ НА ЗАПРОШЕННЯ СТАТИ ЧЛЕНОМ НАТО НАЙБЛИЖЧИМ ЧАСОМ. ЯК ВИ ВВАЖАЄТЕ, НАТО МАЄ...

- a) Запросити Україну якомога швидше стати членом НАТО, навіть якщо війна з Росією триває.
- b) Запросити Україну стати членом НАТО, але з фактичним вступом до НАТО після закінчення війни з Росією.
- c) Зачекати з запрошенням України, поки не закінчиться війна з Росією.
- d) Ніколи не запрошувати Україну в НАТО.
- e) Не знаю / не хочу говорити.

АНАЛІЗ ВІДПОВІДЕЙ

ЯК ДОВГО ВАША КРАЇНА МАЄ ПРОДОВЖУВАТИ ПІДТРИМУВАТИ УКРАЇНУ У ВІЙСЬКОВОМУ ТА ФІНАНСОВОМУ ПЛАНАХ?

ЗАПИТАННЯ

1

Західні лідери неодноразово заявляли, що будуть підтримувати Україну «стільки, скільки буде потрібно». І хоч таке формулювання звучить як тверде зобов'язання, що здатне допомогти Україні перемогти, воно має свої недоліки. З точки зору України, «стільки, скільки буде потрібно» може означати роки, враховуючи, що Росія ще не виснажила свою армію, а існуючі санкції проти неї не здатні стримати продовження військової агресії у короткостроковій перспективі. Тому Києву потрібна підтримка не лише «стільки, скільки буде потрібно», але і «в тих обсягах, скільки буде потрібно» та «настільки швидко, наскільки це буде потрібно». У цьому контексті важливо зрозуміти, як суспільства в ключових західних країнах ставляться до питання підтримки України. А також, що вони мають на увазі під задекларованими їхніми політиками «стільки, скільки буде потрібно». Це коли Україна відновить контроль над усіма своїми територіями чи, скажімо, коли вона звільнить всі території, а плюс до цього Путін опиниться на лаві підсудних? Чи, радше, коли Україна отримає контроль над територіями, окупованими після 24 лютого 2022 року? Хтось може сказати, що Україну взагалі більше не варто підтримувати (і ця опція також потребує уваги).

Аналіз результатів опитування в п'яти країнах показав, що найчастіше респонденти обирали такі відповіді: (1) повернення контролю над усіма українськими міжнародно визнаними територіями, включно з Кримом, а також перебування Путіна на лаві підсудних; і (2) припинення підтримки України. Перший варіант, який передбачає повернення контролю над територіями, найбільше обирали у Франції (43%) та Італії (33%), а також у Нідерландах (27%) (хоча у випадку Нідерландів обирали відповідь «відновлення контролю над усіма територіями, включно з Кримом», але не обов'язково з засудженням Путіна — 31%). Із іншого боку — Німеччина та США, де найпопулярнішим варіантом відповіді стало припинення підтримки України: Німеччина — 35%, США — 33%.

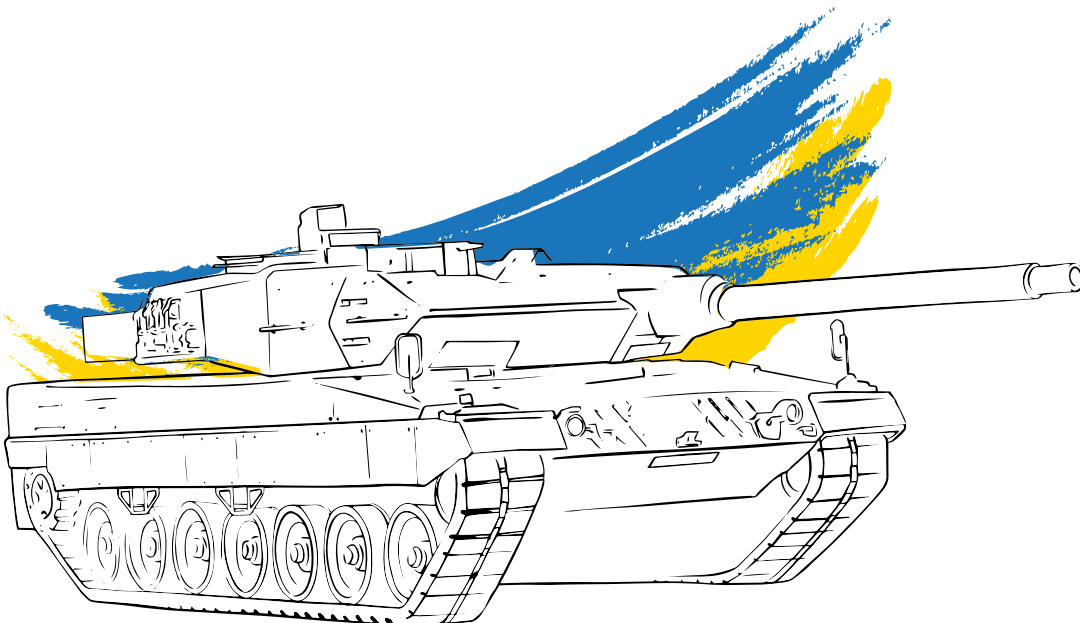
Однак оцінювати кожну відповідь окремо є некоректним, оскільки і перший, і другий варіант передбачає повернення повного контролю над територіями України, за винятком того, що перший варіант також вимагає засудження Путіна. Таким чином, об'єднання двох варіантів, які передбачають повернення повного контролю над міжнародно визнаною територією України, є найбільш прийнятним варіантом. Рейтинг очолюють Франція з 64%, Нідерланди з 58%, Німеччина з 52%, США з 52% та Італія з 50%.

Ми бачимо, що сценарій, за яким Україну слід підтримувати доти, доки вона не відновить контроль над усіма своїми територіями, включно з Кримом, є таким, що найбільше обирають і який підтримують у всіх опитаних країнах. Той факт, що існує значна група людей, які вважають, що Путін повинен опинитись на лаві підсудних, має ускладнити лідерам опитаних країн тиск на Україну з метою проведення переговорів із лідером країни-агресора.

ЗАПИТАННЯ

1

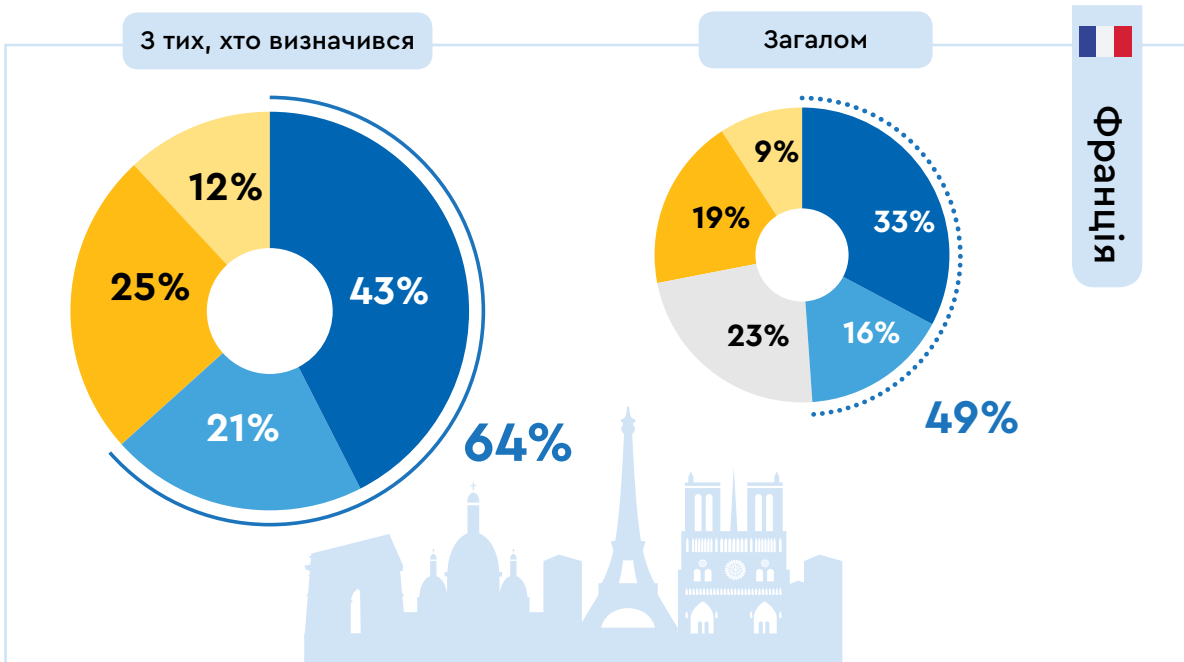
Ми також запропонували один із варіантів відповідей, який передбачає надання підтримки Україні доти, доки Київ не відновить контроль над територіями, які були окуповані після 24 лютого 2022 року, а решта має залишатися під контролем Росії. Ця опція не користується значною підтримкою серед респондентів, однак такої думки іноземці все одно притримуються (хоч і в різній мірі). Так, у Франції цей варіант має найменшу підтримку — 12%, далі йде Німеччина з 13%, потім США з 14%, Італія з 19% і на останньому місці Нідерланди з 21%.

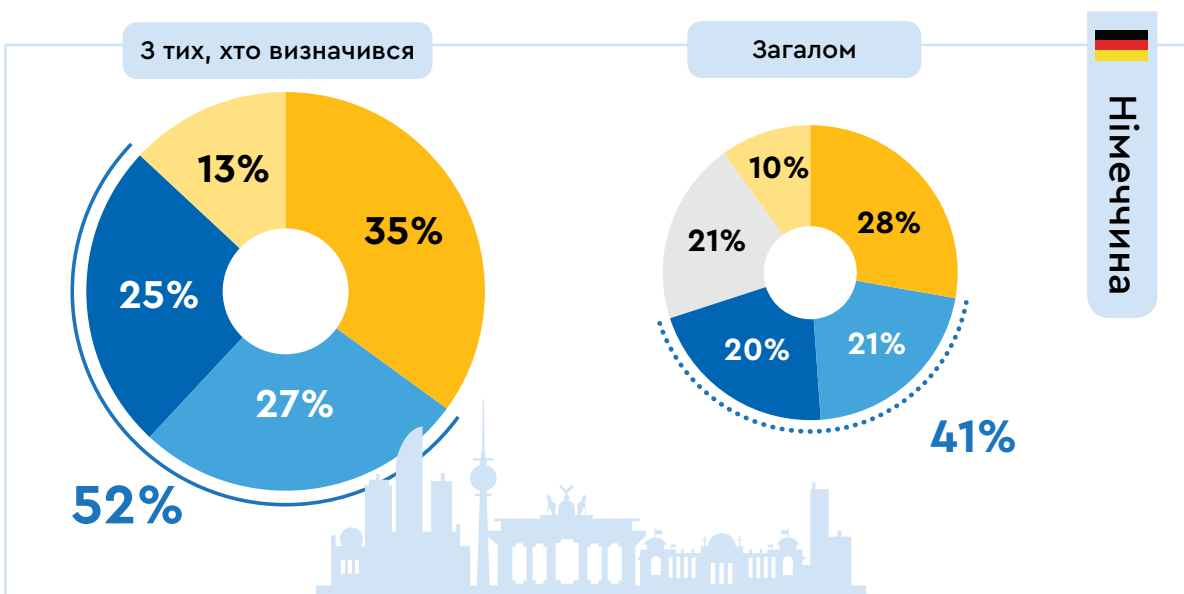
Запитання 1

ЯК ДОВГО ВАША КРАЇНА МАЄ ПРОДОВЖУВАТИ ПІДТРИМУВАТИ УКРАЇНУ У ВІЙСЬКОВОМУ ТА ФІНАНСОВОМУ ПЛАНАХ?

- Допоки Україна не поверне всі втрачені території, і Володимир Путін не опиниться в Міжнародному кримінальному суді в Гаазі.
- Поки Україна не відновить контроль над усіма територіями (включно з Кримом).
- Поки Україна не відновить контроль над територіями, які були окуповані після 24 лютого 2022 року, решта територій має залишатися під контролем Росії.
- Маємо припинити підтримувати Україну.
- Не знаю / не хочу говорити.

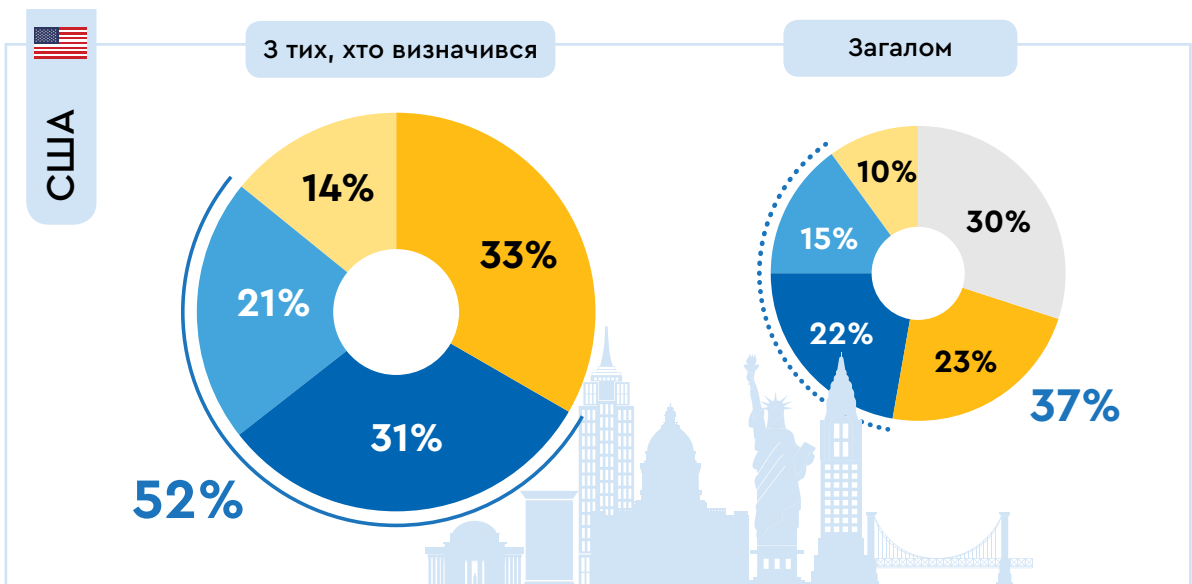
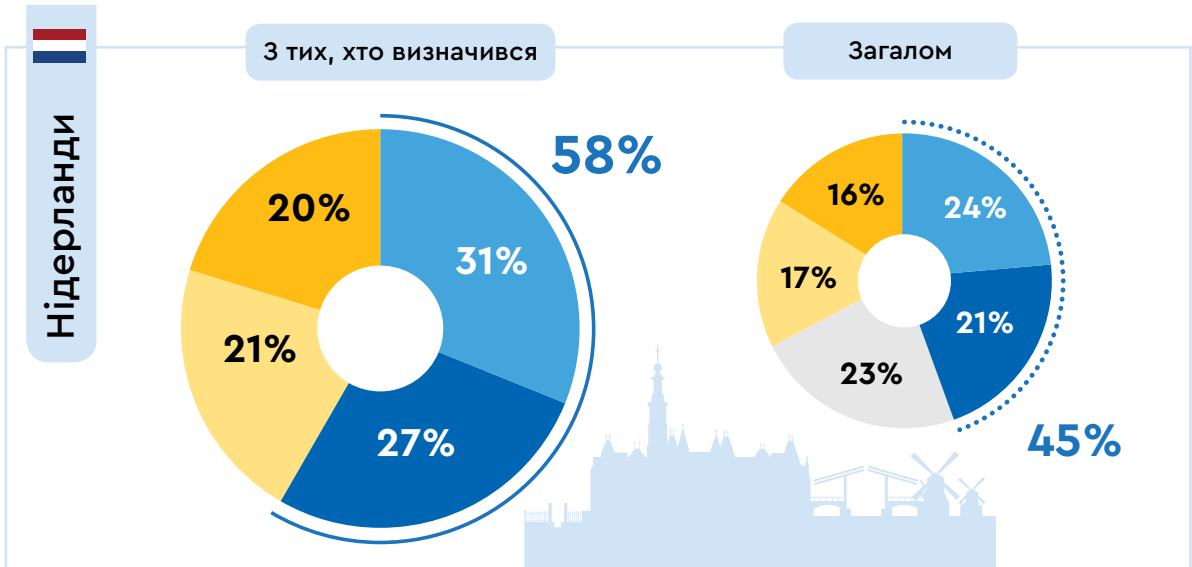
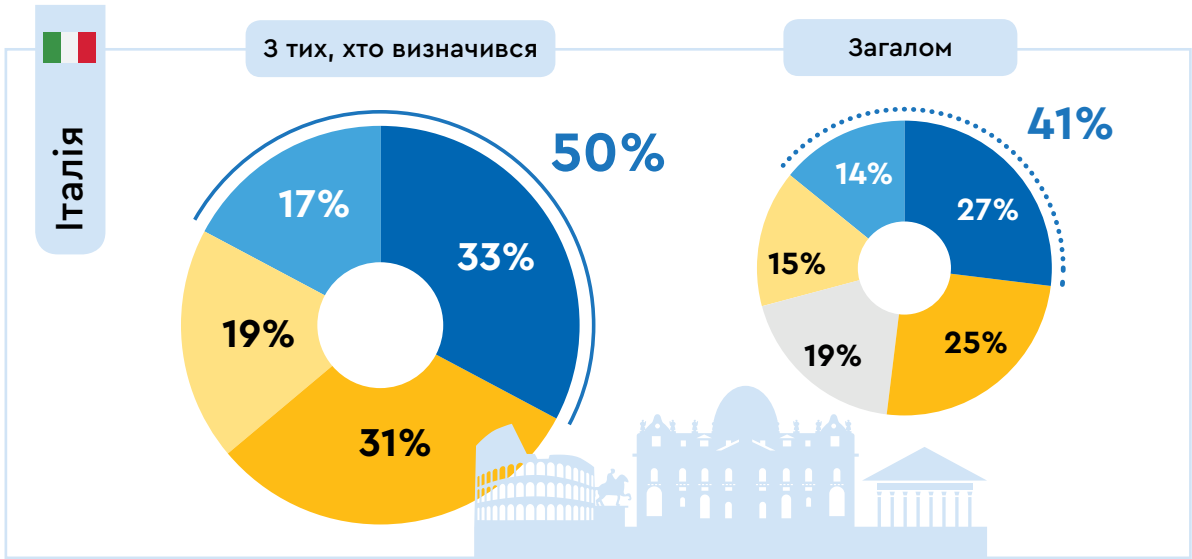

ЗАПИТАННЯ
1

ЗАПИТАННЯ

1

ЯК, НА ВАШУ ДУМКУ, БУДЕ ВІДНОВЛЕНО ТРИВАЛИЙ МИР В УКРАЇНІ?

ЗАПИТАННЯ 2

Пошук рішення щодо тривалого миру, мабуть, друге за популярністю питання після питання про те, коли закінчиться війна. В усіх п'яти країнах існує сильне відчуття, що тривалий мир можливий, хоча погляди на те, як забезпечити такий сталий мир, відрізняються. Втішає те, що варіант «мир не буде відновлено» обрала меншість респондентів. В опитаних країнах ЄС відсоток тих, хто вважає, що мир не буде відновлено, досить рівномірний і коливається від 13% до 17%. Цей показник трохи контрастує зі США, де кожен четвертий думає, що мир не буде відновлено (26%). Найбільш ефективний варіант забезпечення тривалого миру, на думку опитаних іноземців, зміна режиму в Росії (ця опція лідирує в усіх досліджуваних країнах, хоча у різній мірі залежно від держави). У США 32% респондентів вважають, що зміна режиму є правильним рішенням для тривалого миру, тоді як у Німеччині цей показник сягає 57%. Інші три країни знаходяться між ними: Нідерланди з 48%, Франція з 40% та Італія з 39%.

Друга найбільш підтримувана опція в усіх країнах — поразка Росії на полі бою, після неї — членство України в НАТО. Із української перспективи кращим і логічнішим алгоритмом міг би бути такий розвиток подій: поразка Росії на полі бою, яка призвела би до членства України в НАТО та до краху нинішнього режиму в Росії. Як зазначалося вище, друга найбільш підтримувана опитаними іноземцями передумова забезпечення тривалого миру — поразка Росії на полі бою: у Франції таку опцію обрало 30% респондентів, у Німеччині 24%, Нідерландах 30% і США 29%; Італія — помітний виняток, де лише 16% опитаних обрало цей варіант. В Італії на другому місці виявилася опція «передача Росії окупованих територій» (27%). Ці дані підтверджують досить сильний вплив російських наративів в Італії порівняно з іншими країнами Західної Європи. Італійське суспільство, відтак, потребує більше уваги й відповідної комунікаційної роботи. На відміну від Італії респонденти у Нідерландах (14%), США (14%) та Франції

(15%) найрідше обирали цей варіант. Десь посередині знаходиться Німеччина, де здачу окупованих територій Росії обрало 22% опитаних.

Досить цікаві показники щодо двох інших передумов тривалого миру — «членство України в НАТО» (від 21% до 27% опитаних) і «двосторонні безпекові гарантії» (від 16% до 22% опитаних). Із усіх так би мовити «позитивних опцій» для України ці дві набрали найменший рівень підтримки — якщо їх аналізувати окремо одна від одної. Проте, по суті, обидва варіанти досить подібні, просто в першому випадку безпековим гарантом буде НАТО, а в іншому — певна країна; це показує, що ідея безпекової підтримки сама по собі знаходить підтримку серед закордонних респондентів, хоча шляхи її досягнення можуть бути відмінними.

У США, Нідерландах і Франції здачу окупованих територій респонденти обирали найрідше. Лише в Італії це друга найбільш підтримувана опція (27%); у Німеччині вона на четвертому місці (22% підтримки).

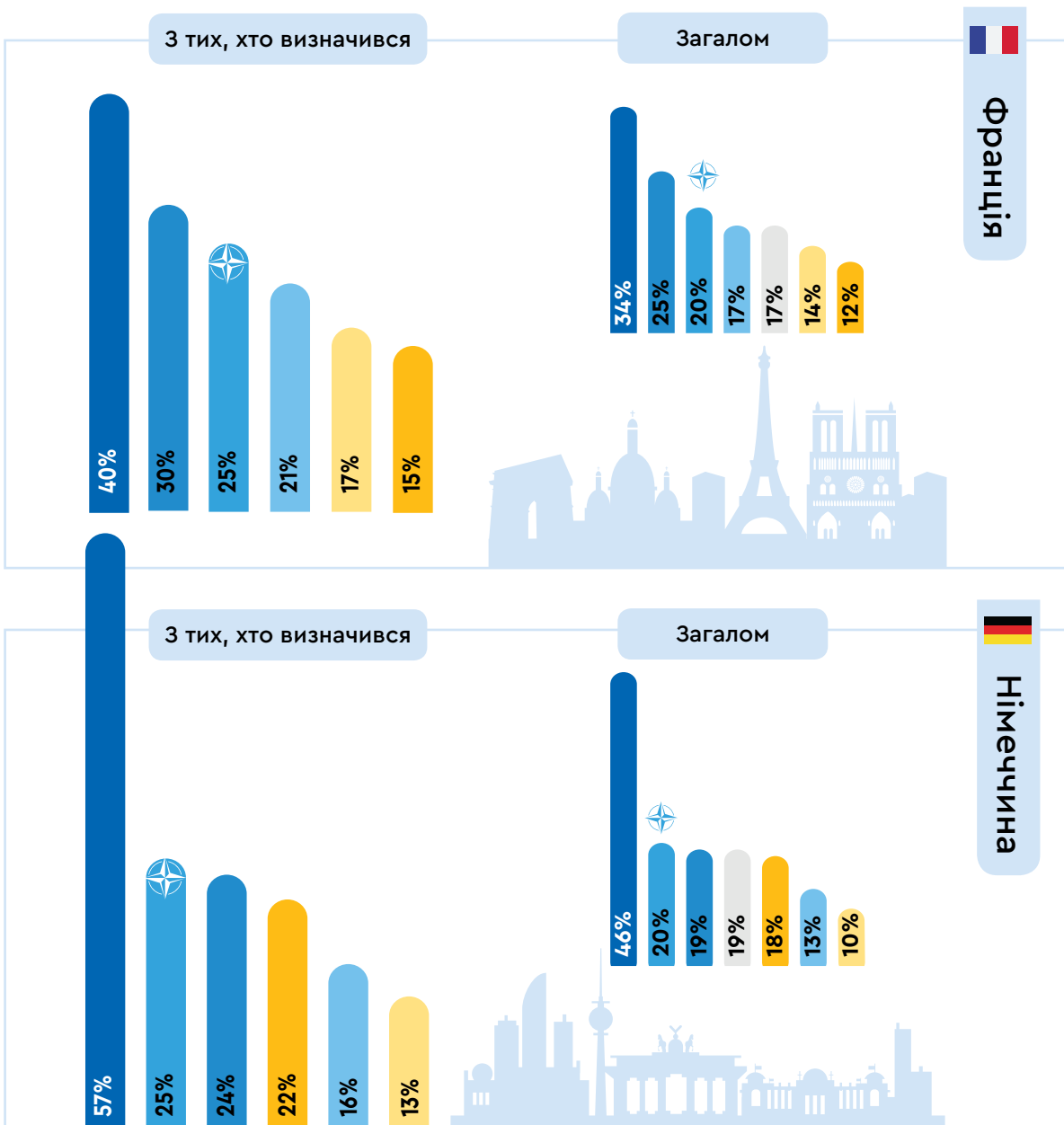
Якщо аналізувати відповіді з точки зору підтримки в різних регіонах тієї чи іншої країни, то можна говорити про досить рівномірний розподіл. Один варіант усе ж мав певну відмінність. Йдеться про «зміну режиму в Росії», який підтримало передусім покоління «бебі-бумерів» — респонденти у віковій категорії 55–64 років.

Запитання 2

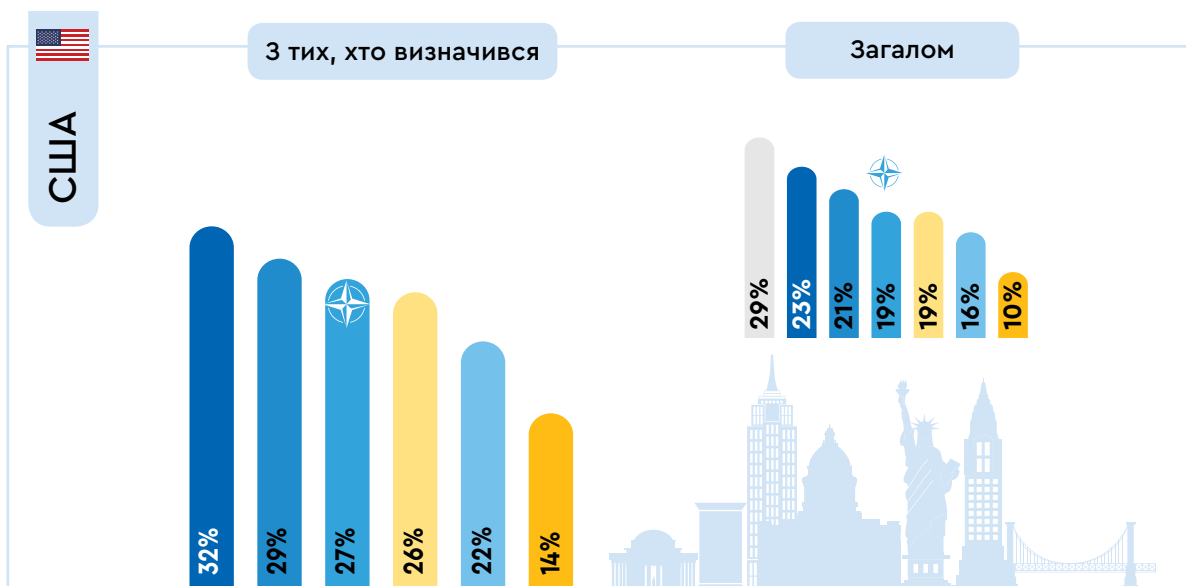
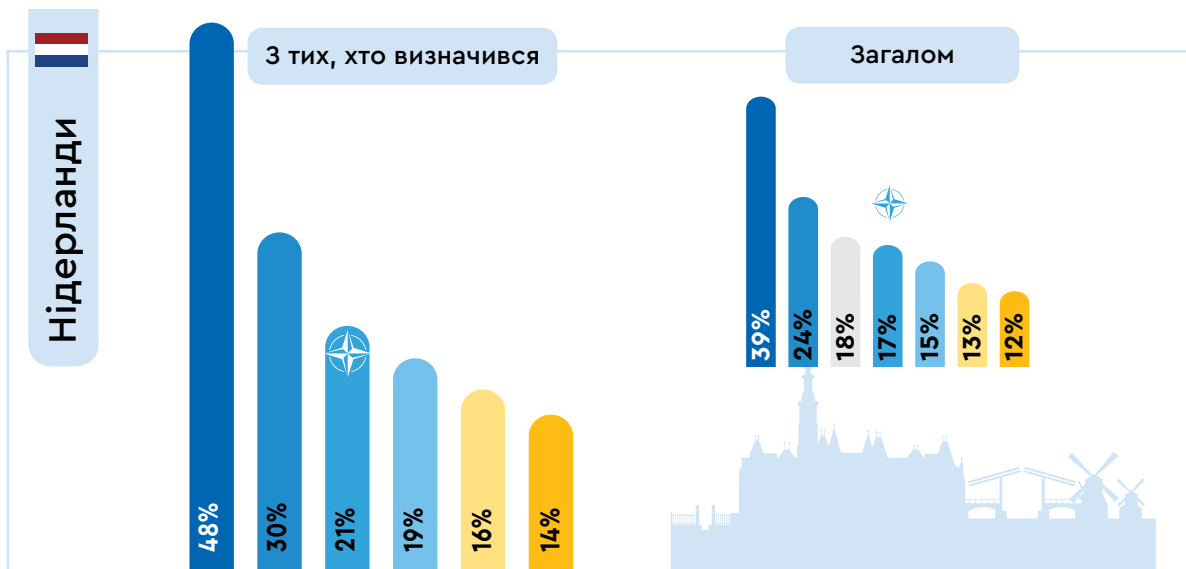
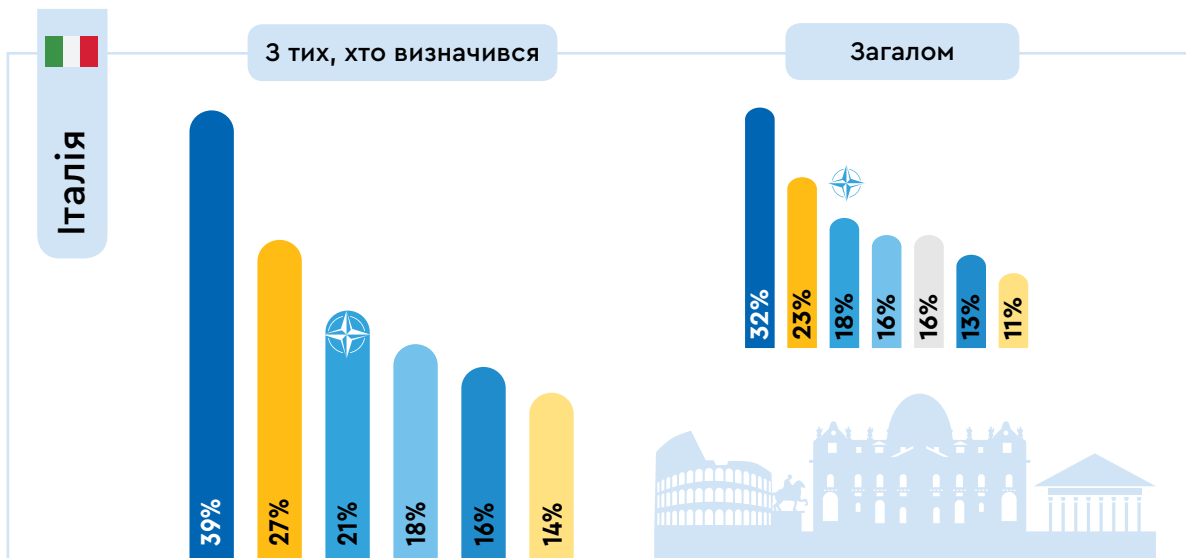
ЯК, НА ВАШУ ДУМКУ, БУДЕ ВІДНОВЛЕНО ТРИВАЛИЙ МИР В УКРАЇНІ? (МОЖНА ОБРАТИ КІЛЬКА ОПЦІЙ)

- Зміна режиму в Росії
- Поразка Росії на полі бою
- Членство України в НАТО
- Надання двосторонніх безпекових гарантій Україні (зобов'язання певних країн НАТО захищати Україну)
- Мир не буде відновлено
- Здача Росії частини вже окупованих українських територій
- Не знаю / не хочу говорити

Як ці країни підтримують Україну та її прагнення стати членом НАТО

ЗАПИТАННЯ
2

**У ЛИПНІ ЦЬОГО РОКУ У ВІЛЬНЮСІ
ВІДБУДЕТЬСЯ САМІТ НАТО. З ЦЬОГО
ПРИВОДУ УКРАЇНА ОЧІКУЄ НА ЗАПРОШЕННЯ
СТАТИ ЧЛЕНОМ НАТО НАЙБЛИЖЧИМ
ЧАСОМ. ЯК ВИ ВВАЖАЄТЕ, НАТО МАЄ...**

**ЗАПИТАННЯ
3**

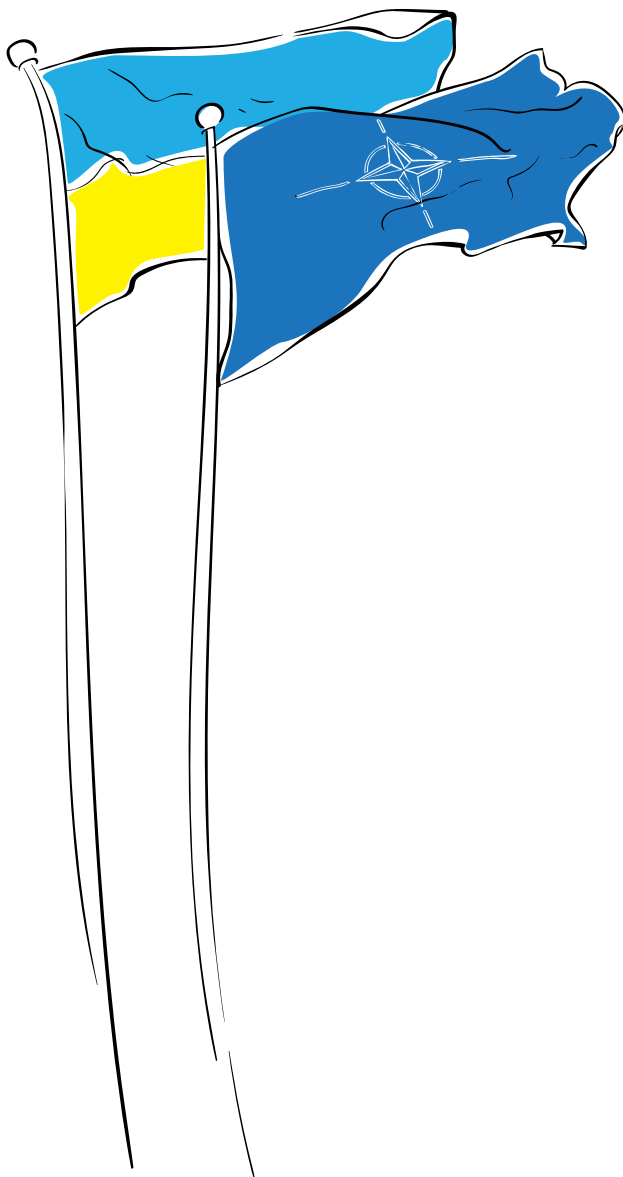
Питання членства України в НАТО вже давно серед найбільш обговорюваних. Під час торішніх переговорів між Україною і Росією в Туреччині воно також фігурувало як чи не вирішальне для мирної угоди. Проте недавній вступ Фінляндії до НАТО та слабка реакція на нього Росії показує, що питання розширення НАТО було радше пропагандистською лякалкою, аніж чимось сутнісним. Наразі проведено чимало опитувань, які вимірюють підтримку членства України в НАТО, але через наближення саміту НАТО у Вільнюсі ми поцікавилися, як питання членства України в НАТО розглядається в контексті саме цього саміту, і яким рішенням віддають перевагу респонденти.

Цікаво, що в усіх п'яти країнах існує підтримка початку процесу вступу України. Якщо розглядати два варіанти разом («запросити Україну стати членом НАТО, незважаючи на війну» та «запросити Україну стати членом НАТО, але з фактичним вступом після закінчення війни»), то побачимо підтримку більшості в усіх країнах, де проводили опитування. Рівень підтримки цих двох об'єднаних варіантів коливається в опитаних країнах ЄС від 50% до 56%, тоді як у США цій опції віддають перевагу 70% респондентів (із тих, хто визначився). Ці показники досить важливі з огляду на наближення Вільнюського саміту, і на те, що політичні лідери досліджуваних країн досить боязкі в своїх амбіціях. Хоча генеральний секретар НАТО і зазначав, що всі країни НАТО згодні з тим, що Україна має стати членом після закінчення війни, жодна з провідних держав Альянсу, і особливо США, поки що не бажає публічно взяти зобов'язання щодо запрошення України та початку вступного процесу.

Задля балансу поглянемо на відсоток людей, які вважають, що Україну ніколи не варто запрошувати до НАТО. Найбільший спротив членству України в НАТО спостерігається в Німеччині (22%), а найменший —

у США, де проти виступають лише 12%. Показники в інших країнах такі: 17% у Франції, 19% в Італії та 16% у Нідерландах.

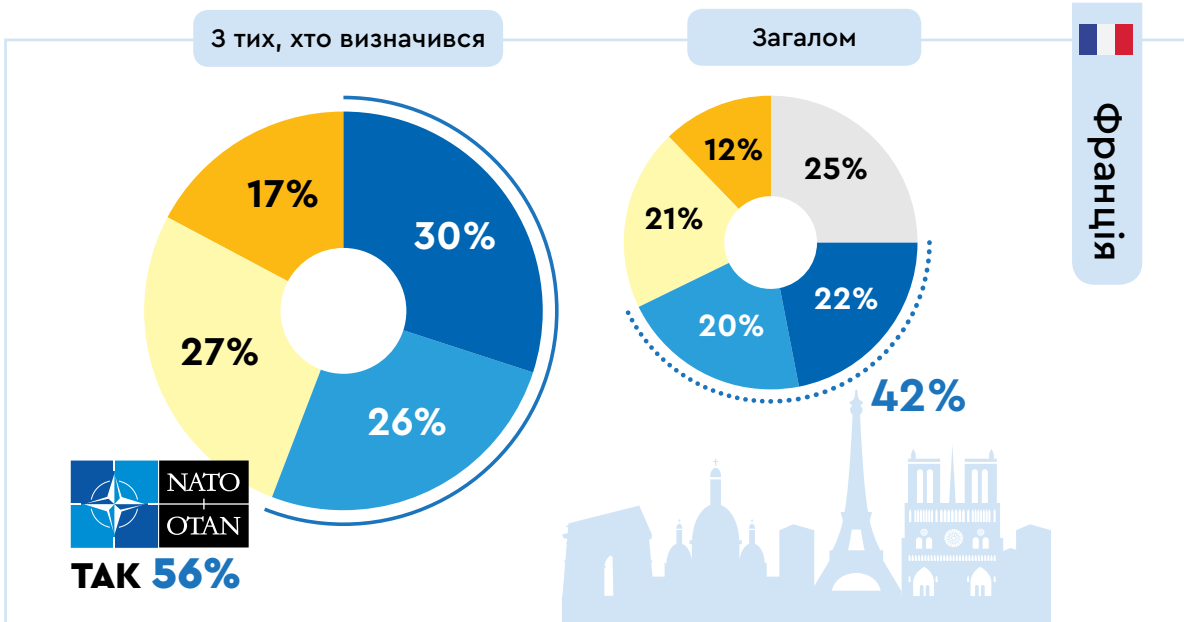
Для найбільш обережних прихильників вступу України до НАТО ми запропонували ще один варіант: «почекати із запрошенням, поки не закінчиться війна». Цій відповіді віддали перевагу приблизно чверть респондентів з найвищою підтримкою в Нідерландах (29%) і найнижчою в США (19%).

Запитання 3

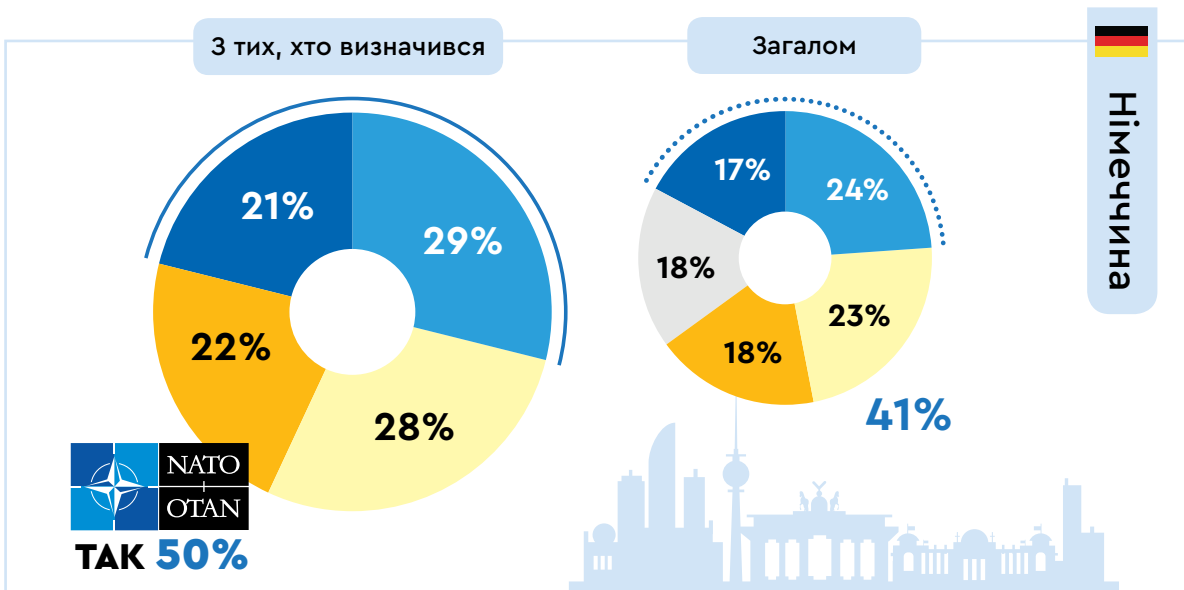
У ЛИПНІ ЦЬОГО РОКУ У ВІЛЬНЮСІ ВІДБУДЕТЬСЯ САМІТ НАТО. З ЦЬОГО ПРИВОДУ УКРАЇНА ОЧІКУЄ НА ЗАПРОШЕННЯ СТАТИ ЧЛЕНОМ НАТО НАЙБЛИЖЧИМ ЧАСОМ. ЯК ВИ ВВАЖАЄТЕ, НАТО МАЄ...

- Запросити Україну якомога швидше стати членом НАТО, навіть якщо війна з Росією триває
- Запросити Україну стати членом НАТО, але з фактичним вступом до НАТО після закінчення війни з Росією
- Зачекати з запрошенням України, поки не закінчиться війна з Росією
- Ніколи не запрошувати Україну в НАТО
- Не знаю / не хочу говорити

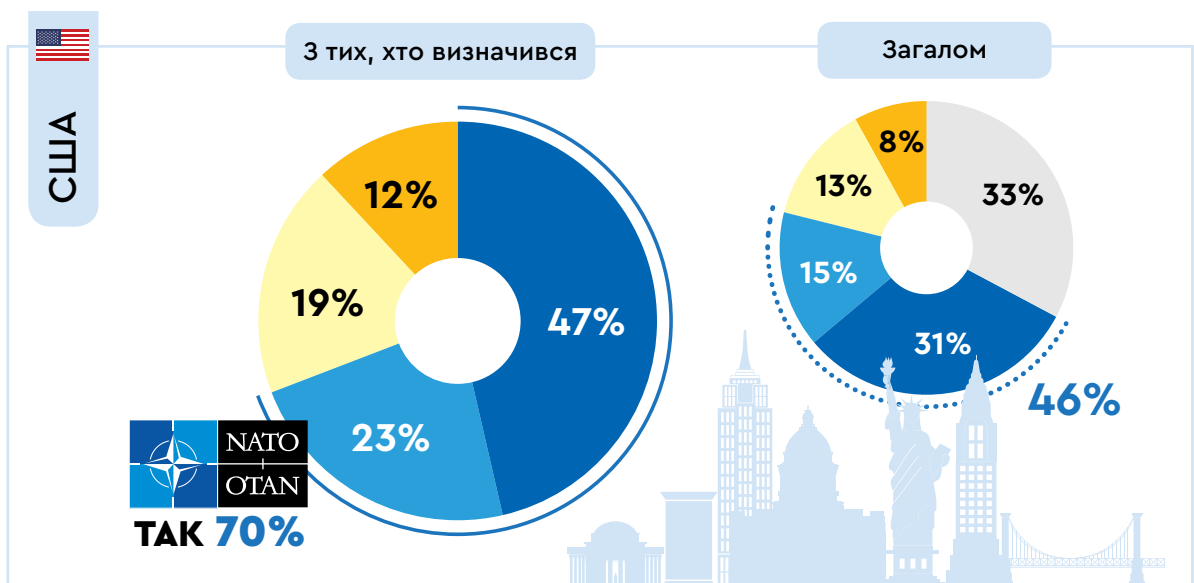
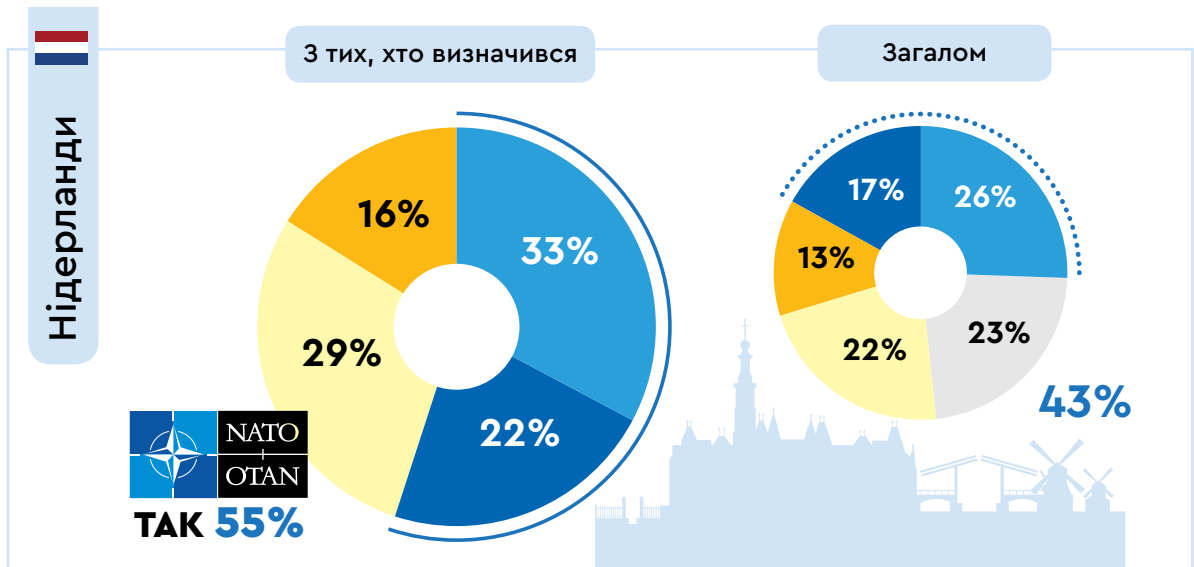
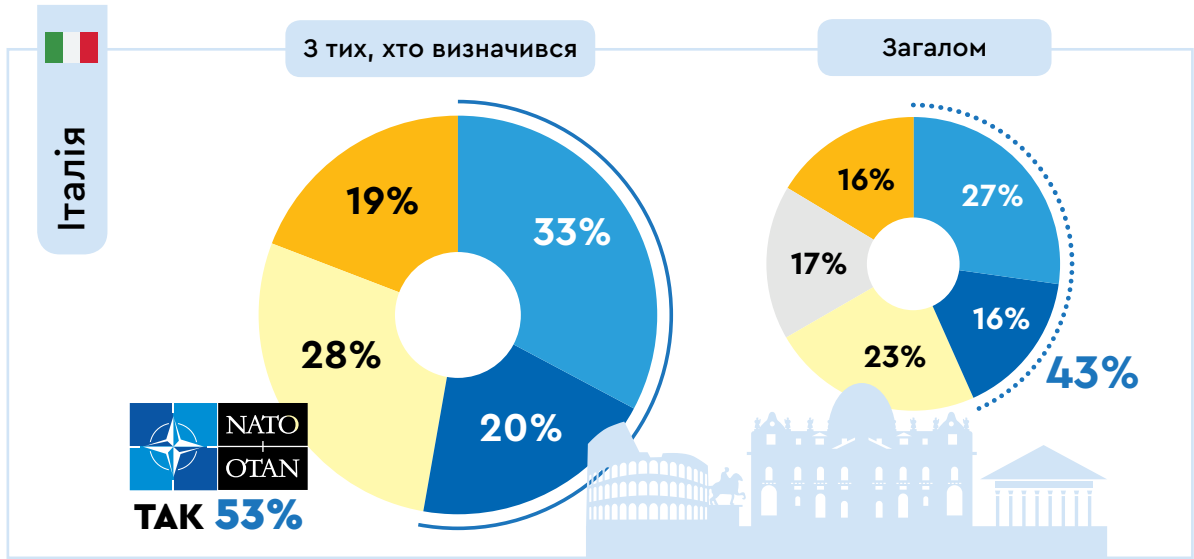
ЗАПИТАННЯ

3

ЗАПИТАННЯ

3

ПРО ЦЕНТР «НОВА ЄВРОПА»

Центр «Нова Європа» (ЦНЄ) заснований у 2017 році як незалежний аналітичний центр. Попри новий бренд, він базується на досвіді команди, яка разом працює з 2009 року (раніше в рамках Інституту світової політики). Аналітики Центру «Нова Європа» стали впізнаваними, адже запропонували якісний аналітичний продукт із питань зовнішньої політики України та безпеки в регіоні, поєднавши його з активними та ефективними зусиллями з адвокатування.

Бачення Центру «Нова Європа» максимально наближене до бачення майбутнього Української держави більшістю громадян: Україна повинна бути інтегрованою в Євросоюз і НАТО. Під інтеграцією ми вбачаємо не стільки формалізоване членство, скільки запозичення найкращих стандартів і практик для фактичної належності України до євроатлантичного ціннісного простору.

Докладніше про Центр «Нова Європа»: neweurope.org.ua

- <http://neweurope.org.ua/>
- info@neweurope.org.ua
- <https://www.facebook.com/NECUkraine/>
- https://twitter.com/NEC_Ukraine